

Kommissorium for Udvalg om menighedsrådsvalg og fremtidig valgform

Dato: 26. august 2015

Dokument nr. 86178/15

Sagsbehandler
Helene Munch

Baggrund for udvalgets arbejde

På tre parametre er valg til menighedsråd inde i en udvikling, som tilsammen giver anledning til bekymring for det demokratiske fundament, som menighedsråd og den øvrige organisatoriske opbygning af forvaltningen i folkekirken bygger på.

Disse tre parametre er:

- 1) Antallet af afstemningsvalg er faldende. Ved sidste valg i 2012 blev under 5 % af menighedsrådene valgt ved et afstemningsvalg, mens de øvrige menighedsråd blev valgt ved aftalevalg med en kandidatliste. Afstemningsvalg ved menighedsrådsvalg er således sjældent forekommende.
- 2) Stemmeprocenten er lav de steder, hvor der afholdes afstemningsvalg. Stemmeprocenten i 2012 på knapt 15 % var den hidtil laveste siden 1969.
- 3) Ved de sidste tre menighedsrådsvalg i perioden 2004-2012 er antallet af menighedsråd, der enten skal have nyvalg, fordi der ikke indleveres nogen gyldig kandidatliste, eller som ikke bliver fuldtallige ved det ordinære valg, steget støt.

Udviklingen er bekymrende også set i lyset af stigningen i antallet af fælles menighedsråd. Fælles menighedsråd betyder, at der skal vælges færre medlemmer i det enkelte sogn. Baggrunden for, at to eller flere sogne går sammen i et fælles menighedsråd, kan variere og er naturligvis konkret og lokalt begrundet. Dog fremhæves det ofte, at fælles menighedsråd kan være en mulig løsning for sogne, som har svært ved at finde tilstrækkelig med kandidater til menighedsrådet.

Hertil kommer, at der i 2007 blev gennemført en lovændring, således at minimumsantallet for menighedsrådsmedlemmer blev ændret fra 6 valgte medlemmer til 5 valgte medlemmer. Samtidig blev beregningsmetoden for fastsættelsen af antallet af valgte medlemmer ændret, så antallet fastsættes ud fra antallet af folkekirkemedlemmer og ikke ud fra det samlede antal indbyggere i sognet. Den sidstnævnte ændring kunne således have betydning for antallet af valgte medlemmer i menighedsrådene, typisk i sogne med en lav medlemsprocent i forhold til sognets indbyggertal. Ændringerne trådte i kraft fra det ordinære valg til menighedsråd i 2008. Baggrunden for nedsættelsen af antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer begrundes i lovforlagets almindelige bemærkninger afsnit 3.3 således: "Det kan ofte være svært at finde tilstrækkeligt med kandidater i små sogne." Baggrunden for ændringen af beregningsgrundlaget til antallet af folkekirkemedlemmer fremfor indbyggere var: "Det forekommer imidlertid ikke logisk eller hensigtsmæssigt, at antallet af ikke-medlemmer i et sogn skal have betydning for menighedsrådets størrelse."

I 2008 var der forsøg med e-valg, hvor der i en tre-ugers periode forud for valget kunne afgives stemmer elektronisk til valget de steder, hvor der var af-

stemningsvalg. Stemmeprocenten faldt dog også dette år; fra 17,5 % i 2004 til 15,7 % i 2008.

I 2012 havde menighedsrådene mulighed for at deltage i forsøg med en valgform kaldet "valgforsamling med ventil" (med opstillingsmøde og direkte valg efterfølgende), i forsøg med nedsættelse af funktionsperiodens længde fra 4 til 2 år eller i et tredje forsøg, som var en kombination af de to førstnævnte forsøg. De deltagende menighedsråd fandt gennemgående, at forsøgene medvirkede til en mere demokratisk proces. Forsøgene løste dog ikke problemerne med at finde et tilstrækkeligt antal kandidater.

Både den generelle udvikling og erfaringerne fra de hidtidige forsøg giver afsæt for mere principielle overvejelser om valgformen.

Valg til menighedsråd er opbygget efter samme model som valg til kommunalbestyrelserne. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at foretage en beskrivelse af fordele og ulemper ved det nuværende valgssystem til menighedsrådsvalg. Beskrivelsen vil sammen med en analyse af foreliggende data og erfaringer kunne danne grundlag for forslag til, hvordan valg til menighedsråd fremover kan afvikles.

Centralt i forslag til en ændret valgform er overvejelser om, hvordan menighedsrådenes demokratiske legitimitet kan sikres, ligesom det er en forudsætning, at en kommende valgordning lever op til kravene om åbenhed og demokrati.

Regeringen nedsætter derfor Udvalg om menighedsrådsvalg og fremtidig valgform.

Kommissorium

Udvalget har til opgave at komme med forslag til, hvordan valg til menighedsråd fremover bør gennemføres.

Udvalget skal beskrive de nugældende regler om valg til menighedsråd, og herunder beskrive fordele og ulemper ved disse. En beskrivelse af valg på en generalforsamling og forudsætninger herfor kan også inddrages.

Udvalget skal belyse udviklingen i valg til menighedsråd og herunder inddrage udviklingen i antal afstemningsvalg, stemmeprocenten og problemerne med at sammensætte fuldtallige menighedsråd. Samtidig skal erfaringerne fra de gennemførte forsøg inddrages.

Beskrivelsen af den nugældende ordning skal sammen med analysen af foreliggende data og erfaringer danne grundlag for forslag til, hvordan valg til menighedsråd fremover kan afvikles.

Udvalget skal i den forbindelse overveje, hvordan menighedsrådenes demokratiske legitimitet kan sikres, ligesom det er en forudsætning, at en kommende valgordning lever op til kravene om åbenhed og demokrati.

Udvalget kan inddrage særligt sagkyndige i arbejdet, herunder søge inspiration fra udlandet.

Afrapportering

Side 3

Dokument nr. 86178/15

Udvalget skal fremlægge sine forslag inden udgangen af marts 2017. Med denne frist sikres det, at udvalget kan inddrage erfaringer fra menighedsrådsvalget i 2016 i sine overvejelser samtidig med, at udvalgets forslag fremlægges i god tid før valget i 2020.

Sammensætning af Udvalg om menighedsrådsvalg og fremtidig valgform:

- Kirkeministeriets departementschef, der er formand for udvalget.
- Yderligere 1 medlem fra Kirkeministeriet.
- 2 medlemmer udpeget af kirkeministeren efter indstilling fra Landforeningen af Menighedsråd.
- 1 medlem udpeget af kirkeministeren efter indstilling fra biskopperne.
- 1 medlem udpeget af kirkeministeren efter indstilling fra stiftskontorcheferne.
- 1 medlem udpeget af kirkeministeren efter indstilling fra Danmarks Provsteforening.
- 1 medlem udpeget af kirkeministeren efter indstilling fra Den Danske Præsteforening.
- 1-2 forskere fra Universiteterne udpeget af kirkeministeren.
- 1-2 medlemmer, der repræsenterer frivillige i Danmark udenfor folkekirken udpeget af kirkeministeren.

Udvalget sekretariatsbetjenes af Kirkeministeriet.